



**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt XLVII. a Spiren. Argentin. & Vvarmacien. Episcopis, pro
deliberatione Salernitan. Archiepiscopi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

CAPVT XLVII.

*a Spiren. Argentin. & Vvarmacien. Episcopis, pro deliberatione
Salernitan. Archiepiscopi.*

Quanta præsumptionis, & temeritatis existat in rectores Ecclesiæ manus injicere violentas, in Evangelio Dominus protestatur, qui se in ministris suis affligi iusserit, & in Apostolorum Principe alibi se prohibuit iterum crucifigi. Hoc etiam poenæ qualitas manifestè declarat, cum excommunicationis sententia in ipso actu feriat delinquentes, si non solum in fratres, & Coepiscopos nostros, sed etiam in minoris ordinis clericos violentiam præsumperint operari. Ne autem solos violentia hujus auctores aliquorum præsumptio crederet esse punitos, b facientes, & consentientes pari poenâ plectendos canonica censura condemnat, eos etiam delinquentibus favere interpretans, qui cum possint, manifesto facinori desinunt c obviare. Quod bonæ memoriæ C. Papa prædecessor noster hæctenus diligenter attendens, auctores, & fautores captionis, & detentionis ven. f. n. d. Salernitani Archiepiscopi excommunicationis nuntiaffet vinculo innodatos, nisi per Imperiales nuncios sæpe fuisset ei, ac firmiter repromissum, quod idem Archiepiscopus sine dilatione qualibet libertati pristina redderetur. Ne autem detentio ejus nobis de cætero imputetur, si circa liberationem ejus inventi fuerimus negligentes, fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, & districtè præcipimus, quatenus nobilem virum Vvichel, de Berce, ex parte nostra diligentius moneatis, ut eundem Archiepiscopum à detentionis suæ carcere absolutum ad nos cum honore remittat, nobilitatem ejus gratiarum actionibus prosequentes, quod circa eum spiritum compassionis exhibuit, & quantum licuit, solatium ei humanitatis impendit. Quod si (quod non credimus) ad monitionem vestram, & venerabilis fratris nostri e. Sutrini Episcopi, & dilecti filii Abbatis sancti f. Anastasii, quos ad hos specialiter destinamus, eum dimittere noluerit, excommunicationem ipsam publicè g nunciatis: & si qua forsitan ab aliquibus Ecclesiis beneficia possidet, ea ipsi per censuram ecclesiasticam auferri mandantes, totam terram ejus, imò totam dioecesim, in qua idem Archiepiscopus detinetur, vel ad quam translatus fuerit detinendus, supponatis sententiæ interdicti. Nos enim dilectis filiis Capitulo Maguntin. dedimus in mandatis, ut sententiam vestram faciant inviolabiliter observari. Volumus autem nihilominus & mandamus, ut universis Alemaniarum Principibus in remissionem suorum criminum injungatis, ut sollicitudinis suæ studium efficaciter interponant, quod eis mediantibus Archiepiscopus ipse liberè ad nos quanto citius revertatur: significantes eis, quod si id (quod absit) impletum non fuerit, intotam Alemaniam interdicti cogemur sententiam promulgare. Quod si omnibus, &c.

NOTÆ.

I. *a Spirensi.*] In hac sexta collectione, & in quarta, sub hoc tit. cap. 4. tantum legitur idem: sed inscriptionem, & literam restituo ex iplo Regesto epistolarum Innocentij correcto à Sirleto Cardinali, ubi lib. 1. fol. 10. reperitur textus hic. Spirensis Cathedralis Ecclesia est in Germania, suffraganea Archiepiscopi Moguntini, cujus Prælato Othoni videlicet, qui fuit Comes Enemberg, in præsentem rescribit Innocentius, Argentinæ etiam Ecclesia est in eadem Metropoli, ut probavi in cap. venerabili, de præb. cujus Prælato, Conrado videlicet, missa est præsens Decretalis. Similiter & Vvarmacienfis (ita legendum) est in Germania sub eodem Archiepiscopo, ut probavi in cap. 1. de censibus. Eius Episcopo Leopoldo in præsentem scribit Innocentius.

b *facientes, & consentientes.*] Iuxta tradita in cap. 1. de offic. deleg.

c *Obviare.*] Consonant textus in cap. negligenter 55. 2. quæst. 7. cap. qui potest. 8. 23. quæst. 4. cap. 10.

cap. error. cum sequent. 83. dist. cap. 1. cap. facientis 3. 86. dist. culpa 50. l. nullum 109 ff. de R. l. l. 2. §. 1. l. 3. & 4. ff. de noxal. Et sanè patetiale est, & decantatum illud Senecæ in Troade: Peccare qui non prohibet cum potest, jubet. Cui consentiunt Arnobius lib. 2. advers. Gentes, ibi: Cum non prohibendo quod oportuerat prohiberi, cessatione crimen fecerit proprium, & retentionis dissimulatione permiserit prius. Salvian. l. 7. de provid. Potestas quippe magna, & potentissima, qua inbibere scelus maximum potest, quasi probat debere fieri, si sciens patitur perpetrari: in cuius enim manu est, ut prohibeat, jubet agi, si non prohibet admitti, Petrus Blefensis epist. 146. Ipsa taciturnitas ejus præsumitur ad consensum: videtur enim consentire, qui cum possit, & deberet, non corripit: & dissimulatrix patientia societatis occulta scrupulo non carebit. Alia in eandem sententiam congesseverunt Richerius ad Salvianum, pag. 323. Desider. Heraldus, & Bulengefus ad Arnobium ubi supra. Petrus Faber, & Gothofredus in dista culpa, & dist. l. nullum, Amaya in l. 3. Cod. de canone largis. num. 16. Solorzanius emblem.

emblem. ad praxim.; notarunt Flores de Mena *lib. 1. quæst. 18. P. Mendo lib. 3. de jure Academ. quæst. 37. & nos in cap. 3. de hæreticis.*

d *Salernitani.*] Nicolai videlicet; nam anno 1194. defuncto Tancredo Rege Sicilia Henricus Imperator injurias ulturus, & ut Regnum illud occuparet, copias paravit. Willelmum autem Tancredi filium unâ cum matre, & sororibus, viribus suis non fidens in prærupti montis Caltabilloctæ castrum confugit. Imperator Messanâ, aliisque urbibus Sicilia blandè allectis, sub pollicitationum simulatione, idest, ut si Willelmus regno se abdicaret, ei Taranti Principatum, ejusque matri Comitatum Lecii ipse elargiretur, Willelmum Regem, Siviliam matrem filiasque in potestatem suam redegit 3. Kal. Januarii, anno 1195. ut referunt Baronius *anno 1194. Facel. in decad. fol. 472.* Sed perfidus Imperator eos omnes cum Nicolao Archiepiscopo Salernitano, Richardo Comite Ayelli, Rogelio fratre Matthæi Cancellarii, Episcopo Ostrunensi, & Tranensi, aliisque Regni Proceribus in Germaniam veterem coëgit, ibique supplicii af-

fectos carceri mancipavit. Sed Innocentius III. præfenti epistolâ, & aliâ missâ Episcopo Sutriensi, & Abbati S. Anastasiæ, ut inde educerentur, curavit. Ergo excommunicationis minis per Episcopos intentatis, adnitente etiam Philippo Sueviæ Duce, ipsius Imperatoris fratre, omnes pristinae libertati sunt restituti, excepto Rege, qui Regno exauthoratus, oculis erutis, atque genitalibus recisis, carceri ad mortem usque mancipatus fuit, ut refert D. Rochus Pirro *in chron. Reg. Sicilia, anno 1194.*

e *Sutriini.*] De Ecclesia Sutriensi, seu Sutrina, egi *in cap. cum Ecclesia, de causa possess. I. & propr.*

f *Sancti Anastasi.*] Legendum est sanctæ Anastasiæ, quod monasterium Ordinis est D. Benedicti in Sicilia, & ipsius Abbatie præsentatio spectat ad nostrum Monarcham, ut refert, & probat Barboza *lib. 3. voto 89. in princip.*

g *Nunciatus.*] Quia manus violentas injecisse creditur, qui clericum in carcere, aut simili loco detinet, *cap. 2. hoc tit. in 2. collect.* ubi probavi *in cap. cum desideres, hoc tit.*

CAPVT XLVIII.

Idem in Concilio^a Generali.

Sacro approbante Concilio prohibemus, ne quis in aliquem excommunicationis sententiam, nisi competentem commonitione præmissâ, & præsentibus personis idoneis, per quas, si necesse fuerit, possit probari monitio, promulgare præsumat: quia si contra præsumpserit, etsi b*justa* fuerit excommunicationis sententia, c*ingressum* Ecclesia per mensem unum sibi noverit interdictum, aliâ nihilominus pœnâ multandus, si visum fuerit expedire. Caveat etiam diligenter, ne ad excommunicationem cujusquam absque manifesta, & d*rationabili* causa procedat: ad quam si fortè taliter processerit, & requisitus humiliter processum hujusmodi non curaverit absque gravamine revocare, gravatus apud e*superiorem* judicem deponat de injusta excommunicatione querelam: quod si absque periculo morâ potest, ad excommunicatorem illum cum suo mandato remittat, intra competentem terminum absolvendum, alioquin ipse vel per se, vel per alium, prout viderit expedire, sufficienti cautione receptâ, munus eis absolutionis impendat. Cumque adversus excommunicatorem de injusta excommunicatione constiterit, excommunicator condemnatur excommunicato ad interesse, aliâs nihilominus, si culpæ qualitas postulaverit, superioris arbitrio puniendus, cum non levis sit culpa tantam infligere pœnam infanti, nisi fortan erraverit ex causa probabili, maximè si laudabilis opinionis existat. Verùm si contra excommunicationis sententiam nihil rationabile fuerit à conquirente probatum, idem & super injusta excommunicationis molestia per pœnam ad interesse, vel aliam secundum superioris arbitrium, nisi fortan & ipsum probabilis error excuset, & super eo, pro quo iusta fuerit excommunicatione ligatus, per cautionem receptam satisfacere compellatur, vel in pristinam reducatur sententiam usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observandam. Si verò judex suum recognoscens errorem, paratus sit talem revocare sententiam; & is, pro quo lata fuerat, ne absque satisfactione revocet illam, appellet, appellationi non deferat in hac parte, nisi talis error sit, de quo meritò debeat, vel valeat dubitari: & tunc sufficienti cautione receptâ, quod coram eo, ad quem extitit appellatum, vel delegato ab ipso juri parebit, excommunicatum absolvat, sicque pœnæ subscriptæ minimè subiacebit: Cavens tamen omninò, ne voluntate perversa in alterius præjudicium mentiat errorum, si distinctionis canonicæ vult effugere ultionem.

NOTÆ.

^a *Generali.*] Lateranensi videlicet, ut legitur in quarta collectione, *sub hoc tit. cap. 1.* & reperitur textus hic in ipso Concilio, *can. 47.*

b *Iusta.*] Ex causa videlicet, nam quoad ordinem judicialem injusta est, ut statim dicemus.

c *Ingressum Ecclesia.*] Quæ pœna etiam statuta reperitur ex aliis causis *in cap. is qui, hoc tit. in 6. cap. Episcoporum 3. de privi. eodem lib. cap. præsentis.*

I.